

This is the published version of a paper published in .

Citation for the original published paper (version of record):

Allbäck (Lysenko), M. (2007)

Чарівний світ чаклунів і магів. До вивчення твору Дж. Роулінг “Гаррі Поттер і таємна кімната”. 5 клас

Зарубіжна література в школах України (Foreign literature in schools of Ukraine), (9): 32-34

Access to the published version may require subscription.

N.B. When citing this work, cite the original published paper.

Permanent link to this version:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hh:diva-38983>

Чарівний світ чаклунів і магів

До вивчення твору Дж. Роулінг "Гаррі Поттер і таємна кімната"

5 клас

Формування людської особистості базується на культурних, філософських, релігійних цінностях, які створюють ідеали, приклади для наслідування, вчать бути гуманними, толерантними, людяними. Урок зарубіжної літератури повинен допомогти учням знайти ці орієнтири, навчити школярів розпізнавати прекрасне і потворне, трагічне і комічне, добро і зло на землі. Зарубіжна література як шкільний предмет спрямована, перш за все, на засвоєння школярами естетичних, художніх і морально-естетичних багатств художнього слова, на формування в учнів різноманітних умінь і навичок зв'язного мовлення. Художня література в школі відіграє важливу роль у вихованні людини як громадянина з притаманними йому мораллю та інтересами, високою культурою праці й поведінки. Головна мета літературної освіти — формування читача, який здатний сприймати літературний твір, враховуючи його соціально-естетичну специфіку. Художні твори сприяють зародженню у свідомості молодого людини якостей, які є носіями позитивної, життєстверджуючої енергії. Під впливом літератури актуалізуються пріоритети людини-гуманіста, людини-патріота, оптимістичні суспільні настрої, духовне здоров'я сучасної людини.

Художні твори здатні заволодіти свідомістю читачів. Письменник створює літературний феномен, який стає надзвичайно популярним і охоплює всі сторони життя сучасної людини. Одним з таких феноменів можна вважати твори англійської письменниці Дж. Роулінг про хлопчика-чарівника Гаррі Поттера. Цей роман заволодів свідомістю всього світу, його читають як діти, так і дорослі, дитяча аудиторія захоплюється вчинками головних героїв і наслідує їх. Вивчення творів про Гаррі Поттера формує культурну компетенцію учнів, гуманістичний світогляд, сприяє утвердженню загальнолюдських морально-етичних орієнтирів. Поттеріана — це твір, написаний спеціально для дітей і про дітей, твір з казковим, фантастичним сюжетом, це сучасний, близький до свідомості сучасної дитини текст.

Вашій увазі пропонується методична розробка уроку позакласного читання за романом англійської письменниці Дж. Роулінг "Гаррі Поттер і таємна кімната".

Мета: розширити коло читання творів Дж. Роулінг про хлопчика-чарівника Гаррі Поттера, поглибити сприймання серії романів; збагатити знання учнів з міфології; порівняти літературні та екранні образи героїв; виховувати вдумливого читача; розвивати вміння виразно читати, переказувати прочитане, вести бесіду; сприяти формуванню естетичного смаку, формувати інтерес до сучасної дитячої англійської літератури.

Обладнання: портрет Дж. Роулінг; різні видання книги "Гаррі Поттер і таємна кімната", DVD програвач, відеоматеріали із фрагментами художнього фільму Кріса Каламбуса "Гаррі Поттер і таємна кімната", малюнки з зображенням фантастичних істот (василіск, фенікс, гігантський павук) і артефактів (чарівний літаючий автомобіль, чарівний щоденник, чарівні портрети).

Тип уроку: урок-діалог.

Літературний словник:

Фантастика — літературний твір, який описує надзвичайні, надприродні, вигадані події.

Фентезі — різновид фантастичної літератури, де містика і чаклунство сприймаються реально.

Міфологія — сукупність міфів якогось народу

Епіграф: "Це не тільки найбільш вдалий бестселер в історії дитячої літератури, але і винятковий літературний твір".

"Таймс", 23.06.2000

Підготовчий етап:

1. Самостійне читання роману "Гаррі Поттер і таємна кімната".

2. Виконання індивідуальних завдань.

Хід уроку

1. Актуалізація знань

Слово вчителя. Добрий день, любі друзі. Сьогодні на уроці ми продовжимо мандрувати дивовижним фантастичним, чарівним і захоплюючим світом Гаррі Поттера. З попередніх занять вам відомо, що перша книжка англійської письменниці Джоан Роулінг побачила світ у 1997 році, а наступного, 1998 року, хлопчик-чарівник продовжив свої пригоди у книзі "Гаррі Поттер і таємна кімната". Учні чарівної школи Гогвартс дорослішають, і потяг до пригод зростає. У творі з'являються нові цікаві персонажі, з якими трапляються надзвичайні історії, фантастичний світ наповнюється і розширюється. Читаючи роман, ми продовжуємо надзвичайну мандрівку фантастичним світом, який створила Дж. Роулінг. Ми знайомимось з домовиком Добі, чудовиськом-василіском та гігантським павуком Арагогом. (Повідомляється тема і мета уроку, вчитель звертає увагу на словник уроку).

Але давайте пригадаємо, як саме Гаррі потрапив у цей дивовижний світ чаклунів і чародіїв. Про це нам розповість гість, який завітав сьогодні на наш урок. Учень у ролі Гаррі Поттера розповідає про себе.

Учень. Я — Гаррі Поттер, звичайний хлопчик, до 11 років жив з жахливою родиною моїх родичів Дурслів у звичайному будинку. Але одного дня, на свій день народження, я отримав лист — запрошення до школи чарівників. Так я дізнався, що я не звичайний хлопчик, а справжній чарівник, і за допомогою велетня Гегріда вирушив до чарівної школи. У Гогвартсі знаходжу друзів, ворогів і безліч пригод. Коли навчальний рік закінчився, я повернувся до родини Дурслів, де провів ціле сумне літо, сидячи у своїй маленькій кімнаті.

Слово вчителя. Але літні канікули закінчились, Гаррі повинен повертатись до школи. Хто цього разу допоміг Гаррі втекти від Дурслів і як саме хлопчик потрапив до школи Гогвартс? Творчий переказ епізодів про те, як Рон і близнюки Уізлі допомогли Гаррі втекти на літаючому автомобілі від Дурслів; життя Гаррі в

родині Узлі; подорож до міста; пригоди на залізничній станції. Перегляд уривка з відеофільму "Мандрівка до школи літаючим автомобілем".

II. Робота над темою

2.1. Перевірка змісту за допомогою прийому "Дуель"

Завдання:

Клас ділиться на дві команди, представники з кожної команди по черзі ставлять питання протилежній команді. Необхідно швидко відповісти на поставлене запитання і відразу сформулювати своє.

Ім'я нового викладача Захисту від темних мистецтв?

Як Гаррі потрапив до Лютнього провулку?

Чому Гаррі отримав листа з приводу застосування магії неповнолітніми чарівниками?

Чому Гаррі і Рон запізнилися на святкову вечерю з нагоди початку нового навчального року?

Чому учні повинні одягати навушники для того, щоб пересадити мандрагору?

Хто був першою жертвою "нащадка Слизерин"?

Чому Гегріда усунули від навчання у школі чарівників?

Які ліки потрібні були для того, щоб оживити жертв василіска?

Хто і чому зачарував м'яч, який поранив Гаррі на гри з квідичу?

Як чарівний щоденник потрапив до Джинні Узлі?

Хто такий Том Редл?

Хто такий Арагог?

Як Мірта перетворилася на привида?

Хто допоміг Гаррі здолати василіска?

Як саме Гаррі звільнив Добі від довічного рабства у родині Малфойв?

2.2. Рольова гра

Слово вчителя. Причитавши роман "Гаррі Поттер і таємна кімната", ми зустріли багато фантастичних і казкових істот. Як на вашу думку, чи є ці створіння винаходом самої Дж. Роулінг, а може, у цих істот є власна міфологічна стародавня біографія.

Підготовлені учні у мантиях, від імені викладачів школи Гогвартс зачитують відомості про міфологічних істот і демонструють їх зображення на малюнках.

Учень 1. У стародавньому Єгипті василіском вважалася отруйна змія (можливо, кобра), у подальших міфах ця істота перетворилася на страшне чудовисько, від його погляду кам'яніють всі живі істоти, укус смертельно отруйний, василіск мешкає у печерах і залишає свою схованку лише вночі, оскільки не виносить криків півня, головним знаряддям боротьби з ним вважалася дзеркало: чудовисько гине від власного погляду. Василіск залишив свій слід у геральдиці: він символізує могутність та жорстокість.

Учень 2. Фенікс у стародавній грецькій міфології — чарівний птах. Він живе приблизно 500 років (інші варіанти: 1460 або 12954 роки), має вигляд орла з червоно-золотим та вогненним пір'ям. Коли фенікс відчуває наближення смерті, він сам спалює себе, а потім відроджується з попелу.

Учень 3. У міфологічних традиціях з образом павука пов'язана творча діяльність, професійні та ремісницькі навички, старанність, але павук також символізує жадібність, злість. Здатність павука пересуватися у всіх напрямках пояснює наявність мотиву хитрості, але іноді і самого павука можуть перехитрити. Мотив хитрості павука іноді поєднується з мотивами жадібності і жорстокості.

Слово вчителя. Дякую доповідачам за цікаву інформацію, а зараз пропоную зачитати уривки з роману і проаналізувати образи василіска, фенікса, Фоукса, павука Арагога згідно з міфологічною інтерпретацією цих істот і образи, створені письменницею.

Учень 1. Фенікс Фоукс: "І ось, коли музика стала такою пронизливою, що Гаррі відчув, як від неї завібрували всі його ребра, на верхівці найближчої колони спалахнуло полум'я. З'явився малиновий птах завбільшки як лебідь, а його химерний спів полинув аж до склепінчастої стелі. Птах мав розкішний золотий хвіст завдовжки як у павича і блискучі золоті пазурі, які стискали якусь пошарпану річ. Наступної миті птах полетів просто до Гаррі, кинув ту річ до його ніг, а тоді важко сів йому на плече. Коли птах склав свої великі крила, Гаррі глянув угору й побачив, що він має довгого й гострого золотого дзьоба й чорні, немов намистинки, очі. Птах перестав співати. Він спокійно й затишно сидів біля Гарріної щоки, не спускаючи очей з Редла" [1; 319].

Учень 2. Василіск: "Гаррі повернувся, щоб глянути на статую. Фоукс похитувався в нього на плечі. Велетенське кам'яне обличчя Слизерина заврушилося. Заціпенівши зі страху, Гаррі побачив, як роззявляється його паща, дедалі ширше й ширше, утворюючи здоровенну чорну діру. Тоді щось у пащі заврушилося й почало виповзати. Щось велетенське бухнуло на підлогу, і Гаррі відчув, як вона задвигтіла. Він знав, що відбувається, відчував усе, майже бачив, як гігантський змій виповзає зі Слизеринової пащі. Потім почув шиплячий голос Редла: "Убий його!" Василіск підповзав до Гаррі — було чути, як важке його тіло незграбно совалося по кам'яній підлозі" [1; 322].

Учень 3. Велетенський павук: "Гаррі не встиг навіть озирнутися. Почулося гучне клацання, і він відчув, як щось довге й волохате обхопило його за пояс і підняло над землею догори ногами. Перелякано випрочуючись, він почув, як знову щось клацає, і побачив, що Ронові ноги також відриваються від землі. Тоді заскавулів Ікань, і наступної миті його теж піднесло вгору поміж темними деревами. Вісячи вниз головою, Гаррі побачив, що істота, яка його спіймала, пересувалася на шістьох довжелезних, волохатих ногах, а ще дві передні біля лискучих чорних клешнів міцно його стискали" [1; 280]. (Учні виразно зачитують уривки з книги, порівнюють чарівних тварин Дж. Роулінг з їх міфологічними аналогами, визначають основні відмінності у їх характеристики. Після читання переглядають уривки з кінофільму: подорож Гаррі і Рона до Арагога, перша зустріч Гаррі з феніксом і битва у підземеллі).

2.3. Вгадай, хто це?

Вчитель. Зараз наші експерти зачитують характеристики фантастичних створінь, які з'явилися на сторінках роману "Гаррі Поттер і таємна кімната", а ви повинні відгадати їх. Учні виразно читають уривки з тексту, присвячені зовнішності Добі, гномів, корнуольських ельфів і мандрагори, а решта класу відгадує цих істот.

Учень 1. "Гаррі навшпиньках пройшов до спальні, прослизнув усередину, зачинивши за собою двері, і обернувся до ліжка, щоб упасти на нього. Але там уже хтось сидів. Гаррі ледве не скрикнув із несподіванки, але вчасно стримався. Маленька істота на ліжку мала великі кабанячі вуха і вирячені очі завбільшки з тенісний м'яч. "Ага, то ось хто сьогодні вранці стежив за мною із живоплоту", — здогадався він. Істота зіскочила з ліжка і вклонилася так низько, що кінчик її довгого тоненького носа торкнувся килима. Одягнена вона була у якусь стару наволочку з прорізами для рук і ніг.

— Е-е... привіт, — боязко мовив Гаррі.

— Гаррі Поттер! — вискнула істота пронизливим голосочком (унизу його, мабуть, теж почули)" [1, с. 17].

Що це за істота? (домовик Доби).

Учень 2. "Він аж ніяк не нагадував Діда Мороза. Був малим і мовби зшитий зі шкіри, з великою гулястою, лисою головою, точнісінько як картопля. Рон тримав його, витягнувши руку вбік, бо той брикався своїми мозолястими ноженятами. Рон схопив його за ноги й перевернув головою вниз" [1; 41].

Хто це? (гноми на маєтку Уізлі).

Учень 3. "Гаррі швиденько надягнув. Не стало чути жодного звуку. Професорка Спрут закрила свої вуха рожево-пухнастими навушниками, підкотила рукави мантії, міцно вхопила одну рослину і щосили її смикнула. Гаррі здивовано вигукнув, хоча його ніхто не почув. Замість коріння з-під землі вигулькнуло крихітне, брудне і вкрай бридке немовля. Листя росло в нього просто з голови. Воно мало блідо-зелену поцятковану шкіру і виразно лементувало як навіжене. Професорка Спрут видобула з-під столу великий квітниковий горщик і посадила рослину в темний вологий компост. З горщика виднівся тільки ручечок листя" [1; 98].

Що це за рослина? (мандрагора).

Учень 4. "Вони були яскраво-сині й завбільшки десять — дванадцять сантиметрів, із гострими личками й такими пронизливими голосами, що аж у вухах закладало. Не накріті рядниною, вони почали галасувати, підстрибувати, торохтіти по ґратах і химерно кривлятися перед учнями.

— Гаррад, — голосно мовив Локарт. — Побачимо, як ви з ними впораєтесь! — І відчинив клітку.

Зчинилося пекло. Істоти кулями розлетілися навсбіч. Двоє з них схопили Невіла за вуха й підняли його в повітря. Деякі миттю вискочили через вікно, засипавши розбитим склом задні парти. Інші почали нищити все у класі значно ефективніше, ніж то зробив би розлючений носоріг. Вони хапали чорнильниці, поливаючи все чорнилом, роздирали на клоччя книжки й папери, зривали зі стін картини, перевертали смітнички, жбурляли в розбите вікно портфелі й підручники" [1, с. 107].

Хто ці бешкетники? (корнуольські ельфи).

Слово вчителя. Молодці, добре виконали це завдання. Зараз вашій увазі буде представлена схематична характеристика героїв роману. Уважно подивіться на схеми і вгадайте хто це.

Якщо в школі є мультимедійний проектор, то схеми краще продемонструвати на екрані. Якщо необхідне обладнання відсутнє, то схеми можна представити у вигляді плакатів.

Схема 1. (Гаґрід)

Схема 2. (Локарт)

Схема 3. (Місіс Уізлі)

Схема 4. (Дядько Вернон)

2.4 Бесіда

Слово вчителя. А тепер давайте ще раз пригадаємо всіх фантастичних створінь у романі.

— Ваше ставлення до них, чи викликають вони у вас симпатію?

— Як на вашу думку, ці персонажі є позитивними чи негативними?

— Чи допомагають вони головним героям?

— Яким є ставлення головних героїв до чарівних створінь. Доведіть свою думку.

Учні висловлюють свою точку зору, наводячи приклади з роману.

III. Підсумки уроку. Бесіда за питаннями:

— Чи змінилося ставлення в родині Дурслів до Гаррі?

— Які зміни відбулися у школі чарівників протягом другого навчального року?

— Чи змінилися головні герої, яким чином?

— Чого навчився Гаррі і його друзі протягом навчального року?

Слово вчителя. Так пройшов другий рік навчання у школі чарівників. Друзі подорослішали ще на рік, вони дізналися багато нового, навчилися виправляти власні помилки і помилки інших. Ми побачили, що зло ніколи не буде сильнішим любові, дружби і доброти, воно не здатне зруйнувати чисті помисли і благородні наміри. Дж. Роулінг у своїх книгах завжди перемагає темні сили, а як ви вважаєте, чи зуміє Гаррі здолати ворога і у подальших своїх пригодах?

IV. Оцінка діяльності учнів

Домашнє завдання. Скласти тлумачний словник чарівних істот і предметів, написати, яку з цих речей ви хотіли б мати і чому.

Література

1. Дж. К. Роулінг. Гаррі Поттер і таємна кімната. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2002.

М. В. Лисенко,
викладач

Запорізького національного університету